

ADRIEN LE BIHAN

GEORGE SAND,
CHOPIN I EL CRIM
DE CARTOIXA

ASSAIG SATÍRIC

Traduït del francès per Joan-Pere Le Bihan i Rullan

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2014

Preàmbul
Al lector d'*Un hivern a Mallorca* i al meu

A qualsevol racó d'aquesta illa cosmopolita on malviu una llibreria, on prospera un quiosc de diaris, el vianant intrigat, desenferrat, es pot girar cap al relat de George Sand en francès i en diverses traduccions.

Proveu a Madràs d'adquirir *Un bàrbar a l'Àsia*, us costarà de fer-vos sentir. George no tracta millor els mallorquins que Michaux els Tàmuls, però gràcies al suposat idilli amb Chopin, al llit introbable d'un convent desafectat, el seu escrit venjatiu resulta ser dels més rendibles. El venedor insular, que per ventura acaba fullejant el producte, es persuadeix que els clients assaboriran aquestes rebequeries com el punt amarg d'un còctel original de Chartreuse, de preludi i de dona amb pantalons.

Tenen mèrit, els turistes, de posar la mà a la butxaca per una obra que els informarà malament sobre el país, i gairebé gens sobre l'amant. La visita guiada de la cartoixa de Valldemossa els ha deixat amb les ganes. Confien en aquest *Hivern* per assabentar-se'n més. Hi recolliran ensarronades, errors i xenofòbia.

L'obra, per cert, és documentada. Un dels seus mèrits més grans és de pouar en els escrits de tota mena de viatgers, savis, cònsols i de cridar l'atenció sobre llurs treballs. Una bona desena part de les seves pàgines provenen d'una llegenda local, concernint Santa Catalina Tomàs, de les descripcions de les Illes Pitiüses i Balears de José de Vargas y Ponce, del

Voyage dans les îles Baléares et Pithiuses d'André Grasset de Saint-Sauveur, dels *Records d'un Viatge d'art a l'illa de Mallorca*, de Joseph Bonaventure Laurens, de *L'histoire politique de l'Espagne moderne* de Manuel Marliani, escrita en francès, de *Affaires de Rome* de Lamennais, i de notes preses per un altre coetani, Joseph Tastu.

Però a l'altre plat de la balança, molt gran és el pes de les tretze pàgines d'un fragment inventat, inspirat per un conivent destruït, on s'entremen dos espectres. Ens recorden que George Sand no escrivia amb *odi de la novel·la* com Flaubert. A la seva immensa producció, aquest gènere supera les barres, trenca els dics, franqueja els golfs. Si la seva vida és una novella, la seva *Histoire de ma vie* (*Història de la meua vida*) n'és una altra. La seva correspondència n'esbossa un reguitzell. Els destinataris de les seves *Lettres d'un voyageur* (*Cartes d'un viatger*), ajuntades en volums l'any 1837, són enllaçats, ofegats pels xucladors d'una insaciable ficció.

A penes desembarcada a l'illa, George anuncia l'híbrid: un escrit sobre Mallorca i «una novel·la sobre Palma que podrà ser divertida». No transforma ni els llocs ni els noms dels personatges. En té prou esborrant-ne alguns i, com ho fa a les cartes, expressant-se amb el masculí de la primera persona. Es descriu a si mateixa com a *força ocupat, entregat al benestar d'una temperatura deliciosa*. No dissimula els dos fills dels quals es fa càrrec, però submergeix el músic, amic de la família, a una ombra sorneguera.

Agatha Christie, per confeccionar *Problem at Pollensa Bay* (*Un assassinat a Pollença*) no sembla que hagi honorat amb la seva presència la petita estació balneària. Com a mínim pensem que ho podem deduir d'una història que es nega a iniciar-nos al tarannà d'aquell lloc altrament que mitjançant el nom a la coberta.

Un hivern a Mallorca ofereix el cas invers, molest, d'un autor encertadament meravellat pel decorat que ha escollit, però neguitós, sempre en escena, acarnissant-se amb els actors

secundaris i els figurants amb una perseverança insòlita. A la faç del món civilitzat, George acusa els mallorquins de temptativa d'homicidi sobre la persona, o el fantasma, del pianista reclòs a la cartoixa. Als descendents de jueus conversos, es permet d'imputar-los altres horrors.

El més curiós és que ningú, o gairebé ningú, no protesta. El seu estatus d'escriptora social, d'alliberadora de costums, de panteonitzable (*panteonessa* tampoc no sonaria malament), protegeix la senyora Sand. Com que el seu relat ens proveeix de l'únic testimoni de les malifetes que condemna, sotmetem-lo a una primmirada investigació. Encara que provoqui les ganyotes de qualque universitari, biògraf i organitzador de viatge, separem els fets verificables de les extravagàncies i de les mentides. Ens adonarem que no era més que una careta, aquella que es treu acabada la festa, i que dissimula un culpable.